

DOMOVINA

Izida dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Depisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krono, za četrt leta 2 kroni, katere naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Za slovensko vseučilišče.

Kar nenadoma se je pojavilo v slovenskih parlamentarnih krogih na Dunaju in med slovenskim visokošolstvom v Gradcu in na Dunaju gibanje za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani, namenjenega v prvi vrsti Slovencem, potem pa tudi drugim Jugoslovanom. Povod temu gibanju je dala izjava naučnega ministra Hartl-a, v kateri je obljubil Italijanom, da se jim že tekom treh let ustanovi lastno vseučilišče. Ta izjava je morala pač vzbuditi največje ogorčenje v vseh narodno mislečih krogih.

Od kdaj že zahtevamo mi Slovenci svojo univerzo, ne da bi se naučno ministerstvo samo zmenilo za našo zahtevo! Ideja slovenskega vseučilišča sega še v dobo koncem osemnajstega stoletja, in zahteva po slovenski univerzi je že bila postavljena v naš narodni program leta 1848. A v kljub temu smo dandanes glede tega še na istem mestu kakor smo bili pred desetletji.

Lahom se obljublja vseučilišče v Trstu, a mi nimamo tam niti edne ljudske šole, kaj še le slovenske gimnazije ali realke! Bil bi res izraz največjega razžaljenja Slovencev, ako bi se v Trstu Italijanom ustanovilo vseučilišče, katerih je v celi Avstriji manj kakor 730.000, Jugoslovanom pa ne, katerih je v naši državni polovici skupaj okoli 2.150.000.

Zahtevanje slovenske univerze je torej popolnoma opravičeno, in mi moramo le pritrjevati težnjam naših vseučiliščnikov, ki so se zadnji čas krepko zavzeli za ustanovitev univerze v Ljubljani.

Dunajski visokošolci so vročili rektorju spomenico, v kateri zahtevajo od vlade, da se ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče in da se prizna veljavnost izpitov na vseh fakultetah na univerzi v Zagrebu za kraljevstva in dežele zastopane v državnem zboru na Dunaju. To zahtevajo iz več opravičenih razlogov:

Nas, Jugoslovane, je v tostranski državni polovici nad dva milijona, zato smo opravičeni, zahtevati za se kulturno središče. Slovenskim vseučiliščnikom ne dopušča narodni ponos, da bi na c. kr. univerzah, kjer bi jim morala biti zagotovljena enakopravnost, vedno igrali vlogo manjvrednih gostov, in da bi se jih, kadar javno zahtevajo zagotovljenja enakopravnosti, s surovo silo iztiralo iz avle. Nadalje občutijo, da pokliče krogi ne store ničesar v obrambo mednarodnih pravic jugoslovanskih vseučiliščnikov, ter so vsi pripomočki k temeljiti izobrazbi v rokah narodnosti, ki Jugoslovanom niso naklonjene.

Kot Slovanom jim je v tujem mestu pri sedanjih ostrih nasprotstvih zaprta pot v vsako družbo. Velika razdalja med domovino in vseučiliškimi mesti in iz tega izvirajoča negotovost ekzistence zabranjuje velikemu številu jugoslovanskega dijaštva nadaljno izobrazbo na kakšnem vseučilišču. Istotako je vseučiliščnikom na srcu materialni blagor slovenskih narodov na jugu države, in zato ne morejo mirno gledati, kako se neizmerna množica denarja iz naših revnih krajev, kjer se še le dviga gospodarsko blagostanje, nosi v kraje, kjer v veliki meri cveteta industrija in promet. To pa tudi ni samo želja vseučiliščnikov, temveč je tudi želja ljudstva samega, ki želi, da se njegova mladina izobrazuje na lastnih tleh, v neposredni dotiki z njim samim, ki želi, da tudi ono uživa vsaj nekaj po državnem zakoniku mu zagotovljene enakopravnosti, in zahteva zato popolnoma dosledno svojih šol. Prav tako je število jugoslovanskih dijakov iz tostranske državne polovice zadostno, da bi lahko vzdrževali takšno univerzo, za katero od leta 1898 že prispevata dežela kranjska in občina ljubljanska z letnimi 100.000, oziroma 20.000 kron.

Istotako so dijaki v Gradcu priredili shod, na katerem so govorili za slovensko univerzo

ter brzojavno naprosili vse tri jugoslovanske klube in občinski svet ljubljanski, da podpirajo te njihove težnje.

Z veseljem pozdravljamo to živahno gibanje za ustanovitev slovenskega vseučilišča in le želimo, da bi bilo naše stremljenje in delovanje plodonosno.

Ne odnehajmo pa od tega poprej, dokler ne dobimo zagotovila, da se nam v tem oziru ustreže. Naša zahteva je tako opravičena, da bi se jo nam moralo izpolniti, istotako pa je potreba slov. vseučilišča nad vse nujna.

Od tega vprašanja zavisi močno naš nadaljni narodni napredek, in ravno slovenska univerza bi nam odpirala pogled v boljšo bodočnost.

Dajte narodom, kar je njihovo!

Med zadnjimi parlamentarnimi dogodki in govori so velepomembne in uvaževanja vredne besede, katere je govoril v sredo češki poslanec dr. Kramář. Izrekel je odkrito svojo sodbo o vse-nemškem vprašanju, o protirinskem gibanju in o veliki odgovornosti vlade, katere ta veleizdajška stremjenja podpira, ne da bi branila državne interese. Kakšen utis je napravila ta obtožba, vidi se že iz tega, da so Vsenemci, drugače tako glasni, molčali svesti si svoje krivde, in da so poznejši nemški govorniki, kakor tudi ministrski predsednik v svojih govorih odgovarjali edino le na Kramářeva izvajanja in popolnoma pozabili na proračun, o katerem se je debatiralo. Če je še kdo dozdaj dvomil, da je dr. pl. Körber v vsem svojem mišljenju in ravnanju na nemški strani, čeravno to vedno taji, ta se je moral v sredo prepričati, da je temu tako, ko so nemški poslanci in ministrski predsednik tako enoglasno napadali češkega poslanca; videlo se je, da ga smatrajo za svojega skupnega nasprotnika, to je z drugimi besedami, da imajo skupno stvar. Za

LISTEK.

V cerkvi Matere Božje.

Povest. Iz rusčine prevel Zaplaninec.

I.

Stanovali smo tistikrat v starem, mnogo-nadstropnem domu na trgu Salvator. Bila sem drobno dekletce in ravnokar pričela hoditi v šolo. Mati je bila jako pobožna: ni čudo, da sem tudi jaz postala pobožna. Znala sem veliko molitev ter sleherno jutro hodila k rani maši v cerkev Matere Božje.

Jasno še pomnim, kako sem po zimi, krepko stiskajoč z malimi ročicami stari molitvenik, zahajala po škripajočem snegu, po pustih še ulicah, v milo mi cerkev. Pot moj je ležal čez „grški trg“, mimo prodajalnic z ovočjem, mesom in s posodo, skozi katerih potna okna so se videle motne luči. Potem je prišla pokrita kamenita galerija s knjigarno. Pogostoma sem postajala pred izloženim oknom ter čitala zaglavja izloženih knjig. Več nisem zahtevala od knjige: zaglavje je zadostovalo, da sem si med šolskim ukom, ali po noči, kadar se mi ni spalo, domišljala najdivnejše povesti, razne jadne in

vesele bajke. Razume se, da je pri vseh teh povestih glavna vloga pripadala meni.

Ko sem se odtrgala od knjigarne — vira mojih domišljij, — šla sem po ulici, kjer se je nahajal nadškofov dvorec.

Umetne železne mreže pred okni delajo zgradbo tajnostno, nepristopno. Videlo se mi je, da se je v njej moralo vršiti nekaj neobičajnega. V duhu sem videla angele, poslane božje, ki so plavali od dvorca k nebu in iz nova doli na zemljo.

Iz te ulice sem bila prišla skozi čudni vijugasti vhod med dvorišča. Deščica je oglašala, da je vstop vanje tujim osebam prepovedan; toda vzlic temu skorščal se je z njimi ves Mjunhen. Lončar je razstavljal tu starošegno, ukusno posodo, sedlar — gugajoče konjiče. Malo dalje je stala hišica, okna koje so bila skrbno zastrta z belimi gardinami. V tem mirnem gnezdu so bivale redovnice.

Drugi vhod je držal na dvorišče, kjer se je nahajala pekarna. Tretji je vodil naravnost pred cerkev. To je bilo moje najpriljubljenejše mesto. Pozlatar je radi reklame razobešal po njegovih stenah podobe. Tam je možno bilo videti Fausta in Greto na vrtu Marte, Mefistofela

z njegovim čarobnim plaščem, goro Broken z zbirališčem čarovnic, Dorotejo, Ofelijo, Julijo v krsti. Dolgo sem postajala pred temi slikami. Le ta so bile moja sreča, moja blaženost; gledajoč jih, skušala sem vse, kar je radostnega in hkratu zagonetnega v življenju. Vsa zemeljska krasota, vsa čarobnost legend, vsa prelest bajnega sveta, je bila zame vtelesena v teh starih slikah, z ozkimi pozlačenimi okvirji, z motnimi šipami. Kako često sem zamaknjena v opazovanja ter domišljije, pozabljala pred njimi vse na svetu, in kako često sem radi njih zamujala šolo! Skoro vsaki dan me je dramil k zavesti zvon sosednje cerkve, naznanjajoč začetek šole. Vsa zasopla sem pribzela v šolo, vsegdar poslednja, in bila sem okregana ali kaznovana.

No one dneve, kadar sem premagala skušnjava ter prišla srečno mimo zapeljivih slik, trehalo je premagati še eno oviro pred cerkvijo. To je bil vsem mestjanom dobro znani veter, ki je vsegdar po zimi bril med stolpi in okraski stare zgradbe. „Hudobec hoče zadržati ljudi od maše in izpušča veter,“ — govorje moji sosesjani. Hudobec je tudi meni, otroku pogostoma nagajal. Zdaj je odnesel z moje glave toplo kapico in morala sem tekati za njo okoli cerkve,

nas Slovence dajo se iz omenjene debate izvajati nekatere misli, katere bi naj tudi vlada uvaževala.

Bridka resnica je tudi, kar je rekel drug češki poslanec, dr. Žáček, da je vseh teh narodnostnih bojov in državnih kriz kriva ustava sama, katero so takratni mogočnejši uredili tako, da bi vladali Nemci, torej manjšina čez ogromno večino drugih narodov. In zdaj, ko zahtevajo drugi narodi tudi svoje pravice, zjamčene jim žalibog le na papirju, zdaj se ta krivica ne le ne odpravi, ampak kopiči se še nova k temu. Ne le, da nam Nemci in vlada ne vrnejo pravic, katere so nam odtegovali po krivici tako dolgo, še to trohico narodne prostosti nam hočejo vzeti, še bolj skrbiti našo posest. Oni hočejo Avstrijo ali popolnoma nemško ali pa nobene!

Ministrski predsednik bije resni in pravici v obraz, če pravi: „Meni se dozdeva, da se morajo najnujnejše narodnostne zahteve umakniti državnim. Iskali smo prehod čez to brezno (narodnih prepirov) in spoznali, da pot Avstrije pelje vprvo čez kulturna in gospodarska vprašanja.“ Glede podredbe narodnih zahtev državnim imel bi prav, če bi se obrnil na nemško nenašitnost. Pot čez kulturna in gospodarska vprašanja, o kateri govori, pa se strinja z našimi narodnimi zahtevami. Ali znabiti zahtevanje narodnih šol, gimnazij, realk, učiteljskih ter končno slovenskega vseučilišča, ni kulturno vprašanje? Stremenje po političnem gospodstvu to gotovo ni. Slovenci nismo gospodstvaželjni; nasprotno smo še vse preveč brezbržni za svoje narodne pravice. Naše ljudstvo sprejema mirno od uradov nemške dopise ter hodi rajši od Poncija do Pilata, da zve, kaj je v njem, nego da bi zahtevalo to, do česar ima pravico: slovenske dopise, katere razume! Ni se čuditi, če trpi valed tega tudi dostikrat škodo na lastnem premoženju; tega pa zopet ne šteje v krivdo krivičnim enotranskim uradom, ampak krivi samega sebe ter odobruje in sprejema nemške šole, rekši: dobro je, če se zna nemški. Ne pride mu na misel, da bi se ta zlati čas, ki se potratil z vbi janjem nemščine (največkrat brezuspešno!) boljše porabil za druge kmetijstvu, obrti in gospodarstvu vobče prepotrebne znanosti. Nemščina se ne bi potrebovala, če bi vsak povsod odločno zahteval svojo narodno pravico. Ali znabiti potrebuje kmet v naših spodnještajarskih mestih nemščino, če prodaja ali kupuje? Gotovo ne, ker se vsak skrben trgovec nauči jezik okolice in jemlje le take ljudi v službo, kateri ljudstvo razumejo. Čemu naj torej naše ljudstvo izdaja svojo narodnost? Če tujcu tekne pri nas kruh in zaslužek, naj se tudi nauči naš jezik, kakor se moramo mi njegovega, če pridemo k njemu.

Istotako bi se tudi v srednjih in visokih šolah lahko poučevalo za Slovence le slovenski, nemščina pa bi se poučevala le zase kot poseben predmet, tako da bi se je učenci naučili brez truda v teku let. Bilo bi to v korist in prid posameznika, kakor tudi države; ne zakopalo bi se to

liko talentov, ker od začetka ne morejo slediti tujemu pouku; ko so se naučili jezika, pa so navadno že izgubili veselje do učenja, ker so se morali prej preveč truditi brez primerne uspeha. Koliko vrednih Slovencev bi tako prišlo k bolj šemu kruhu, koliko dobrih, vestnih uradnikov bi pridobila država! V tem smislu bojujemo se mi za narodne šole, ne iz sovraštva do nemščine, ampak le, da bi našim otrokom olajšali pot k višji izobrazbi, katera ne obstoji toliko v slabem žlobudranju nemščine kakor v poznanju svojih stanovskih dolžnosti in k njih izvrševanju po trebnih znanosti, katere si vsak pridobi lažje v svojem maternem jeziku!

S tem je jasno dokazano, da je prva naša zahteva po narodnih šolah edino kulturnega pomena, in dr. Körber jo mora vzeti v vladin program, če se res navdušuje za kulturna vprašanja, kakor pravi. Še druga opazka ministrskega predsednika govori živo za slovenske šole in za vseučilišče posebej; iz izgredev proti italijanskim dijakom in profesorjem je sklepal potrebo italijanske univerze. Se je že pozabilo, da so nam pred par leti predrzni nemški mladiči branili vstop v graško, nam najbližje vseučilišče? V tem se niti dozdej niso poboljšali, ampak izzivajo vedno in povsod slovenske dijake, da napadali so celo nemškega profesorja, ker je bil Slovencem pravičnega mišljenja! Ali iz tega ne sledi, da je slovensko vseučilišče potrebno? Je znabiti denar, s katerim mi plačujemo davke, slabši, da bi ne imeli pravice k vseučiliškim študijam? Če smo jim na nemških na potu, naj nam dajo slovensko!

Tudi gospodarska vprašanja, ki leže baje vladi tako na srcu, so ji deveta briga, če se gre za naše zahteve. To kaže uravnava Pesnice, ki čaka leta in leta ugodne rešitve, dočim so na nemškem Štajarskem uravnani potoki, ki nimajo drugega poplavit ko kamenje in gore! Isto kažejo brezuspešne prošnje za pomoč našemu kmetijstvu, zlasti za kmetijske, ljudstvu pristopne in razumljive šole.

Če torej ministrski predsednik pravi, da pelje pot Avstrije vprvo čez kulturna in gospodarska vprašanja — in v tem ima prav! — potem nam mora vlada v prvi vrsti izpolniti naše narodne zahteve, dati nam edne pravice in narodni boji bodo nehali, če bo vlada res vsem strankam ednako pravična. Da je mogoča država, v kateri uživajo vse narodnosti edne pravice (brez nevarnosti za njen obstoj), vidimo na Švici in Zjedinjenih državah, ki kažejo celemu svetu pot k prosveti in napredku. Zakaj bi ne bilo to v Avstriji mogoče? Dokler pa se bo pritiskalo na nekatere narode, morajo se zatirati braniti, in boj ne bo konca ne kraja.

Slovenska demonstracija na dunajski univerzi.

Radi nestrpnosti nemških dijakov v Inomostu so sklenili tamošnji laški vseučiliščni dijaki resolucijo, v kateri zahtevajo za se laško

univerzo v Trstu. — To zahtevo pa utemeljujejo s tem, da jim ni več mogoče obiskovati takih univerz, kjer se njihove profesorje ovira predavati v laškem jeziku, in kjer jih smatrajo njihovi nemški kolegi neljubim gostom. Dalje pa trdijo v svoji resoluciji, da je Italijanov v Avstriji tako skoraj milijon, da je Južno Tirolsko, Goriško, Primorsko in večidel Dalmacije laški, da je torej zahteva za ustanovitev laške univerze v Trstu naravna povsem. Te svoje želje pa so Lahi koj nato sporočili po svojih poslancih naučnemu ministru Hartlu, kateri jim je kar meni nič tebi nič nekako namignil, češ čez tri leta jo tako že imate v Trstu.

Zadnja izvajanja v resoluciji laških vseučiliščnih dijakov, kakor tudi obljube ministra Hartla pa nam južnim Slovanom nikakor ne morejo biti po godu; mi se moramo na vsak način upirati temu, da bi smeli Lahi proglasiti Goriško, Primorsko in Dalmacijo za pokrajine z laško večino, kjer v resnici laškega prebivalstva ni več, kakor slaba četrtnina, — dalje pa ne smemo nikdar dopustiti, da bi minister, kateri se proti stokrat bolj opravičenim zahtevam glede jugoslovanskih nižjih šol na vneboupiljoči način krivično vede, tako brez pomisleka dovolil 800 000 Lahom univerzo. To njegovo postopanje presega vse meje in treba bo na to vedno in vedno s prsti kazati.

Dalje pa moramo Jugoslovani pomisliti, kaj bi pomenila za nas laška univerza v Trstu. Ni še dolgo temu, kar smo mi Slovenci sami zahtevali slovensko univerzo v Ljubljani; dežela kranjska se je zanjo zavezala z letno 100.000 K, mesto Ljubljana pa je tudi obljubilo izdatno vsoto v ta namen. Neštete resolucije so se podpisale z isto zahtevo. Vse pri nas se je zanimalo za to zadevo ter dejanski pokazalo voljo pripomoči k temu, da se ta zahteva tudi uresniči.

Vprašajmo pa se sedaj, bo li kedaj mogoče ustanoviti ob enem univerzo v Trstu in v Ljubljani. Da do tega nikdar ne bo prišlo, je pač vsakemu jasno. Zatorej moramo mi, kateri tvorimo z avstrijskimi Hrvati vred narod dveh milijonov, da se v prvi vrsti daje nam univerza v Ljubljani. Lahi, katerih po pravici ni več kakor 600.000 — če odštejemo 200.000 v Lahe prena-rejenih Slovanov, — pa na kako visoko šolo misliti ne smejo.

Zategadelj smo sklenili jugoslovanski dijaki na Dunaju kakor v Gradcu prirediti shode, na katerih protestujemo proti naklepom Lahov in zahtevamo lastno univerzo v Ljubljani. V Gradcu se je ta shod na univerzi dovolil; resolucija se je poslala poslancem, in ti bodo skupno z drugimi poslanci desnice zahtevali njeno uresničenje. Dunajskim vseučiliščnim dijakom pa se je shod prepovedal izven univerze, kakor v nji sami. Proti temu postopanju policije kakor rektorata protestirati je bila njihova dolžnost. Zato so se zbrali Slovenci skupno s Hrvati in Srbi, Poljaki, Čehi ter Rusi v celem okoli 800 v petek dopoldne v avli tukajšne univerze ter javno prečitali resolucijo v slovenskem jeziku, v kateri obsojajo postopanje Lahov ter zahtevajo za sebe slovensko univerzo v Ljubljani. — Komaj pa so se javno spregovorile prve slovenske besede, kar se začujejo kriki nemških buršev „Abzug“, „Hinaus“, „Das ist eine deutsche Universität“. Vendar se je vsa resolucija vključ v ogromnemu hrupu do konca prečitala. Nato je nastal pretep, kateri za Slovane pa nikakor ni bil opasen, ker jih je bila zares ogromna večina. Razbilo se je vse polno palic, dve buršovski čepici ne bosta nikdar več dičili tetoviranih glav tvntonskega naraščaja. Tudi kri je baje tekla. Deputacija slovenskih visokošolcev je šla k rektorju ter mu izročila omenjeno resolucijo pismeno. On jo je prijazno sprejel ter jo prosil, naj upliva pomirjevalno na svoje kolege. Truš v avli pa še dolgo ni nehal. Cela vrsta pedelov je skušala delati red. Ali prišlo je vendar še večkrat do spopadka, posebno, ko so se zapele pesmi „Hej Slovani“, „Lepa naša domovina“ in „U boj, u boj“. Temu je sledilo z nemške strani zvižganje in grozno tuljenje ter rjovenje pesmi „Die Wacht am Rhein“. Okoli poldneva pa se je posrečilo po posredovanju pedelov priti do nekakega premirja in dogovora. Slovani so mirno zapustili

na veliko veselje pekovskih fantov, ki so raznašali po hišah topli kruh, spet je obrnil moj dežnik, in primorana sem bila stati z njim tako dolgo, dokler mi ni prispel na pomoč kak dobrodušni poulični pometač.

Ko sem bila končno prebila vse posvetne skušnjave in hudirjeve nakane, šla sem po kamenitih stopnicah v cerkev.

V njeni globini, pod glavnim portalom, poleg spomenika kralja Ludovika, kjer je vsegdar, celo ob svetlem solnčnem dnevu, razlit tajnostni polumrak, — tam je bilo moje pribežališče, ondi je bil moj priljubljeni prostorček.

Prvi solnčni žarek je privabil v visokem oknu s staro slikarijo na šipah, rdeče-žolto-modre premene; harmonija barv je odzivala v duši mehko soglasje, buče nekake nejasne občutke in mireč jih, kot oddaljeno bobnenje valov. Redko je zašel v moj kotiček kateri molilcev; redko je daroval ondi mašnik nekrvavo darilo. V niši okna stoji neveliki oltar, njemu nasproti, gotična klop. Visoka lesena mreža zaslanja nišo.

V to klop sem hodila sedeti veliko let. Le poredkoma sem našla v njej kakšno staro beračico, ki je speča čakala svete maše, sploh pa ni niti edna duša rušila moje samote. Tu

sem dolgo sedela ali klečala pred oltarjem, uglobljena v svoje misli.

Pred menoj se je dvigal križ, na njem pribit Rešenik, s trnjevim vencem na glavi. Pod križem stoji Marija, žalostna Mati trpečega Sina, srce njeno je prebodeno z mečem; njena žalost, katero Ona, Prečista, občuti — je neizmerna. Izbrala sem na tisoče imen za ta kip Matere Božje; niti edno njih ni moglo označiti vse popolnosti mojih občutkov, vsega tega, kar sem videla v tej čudežni podobi, zaedno lepi in ne lepi, mladi in stari, deviški in materinski, z bridko stisnjenimi usti in vabljivo smejočimi očmi. Končno stara soha Madone — ni umetniško delo; ista je ogljata, v njej ni življenja, ali jaz sem jo ljubila, zaupala jej vse, kar sem imela na duši.

Kakor da mi je ista govorila: „Glej, vse zemeljske nadloge me tarejo, — tudi tvoje vzamem nase. Stavila sem vse nade v svojega Sina, — zaupaj meni svoje.“

Tako je govoril z menoj kip. Razume se, da tisti čas nisem mogla tega izražati logično, no nedvojbeno sem to baš tako čutila in si predstavljala, — jaz, drobčkano, sanjavo dete.

(Dalje prihodnjik.)

univerzo pod pogojem, da bodo tudi mirovali nemški dijaki; in res odhod iz avle je bil povsem miren in časten, ne kakor so poročali nekateri nemški listi, da so Nemci Slovane iz avle s silo iztirali.

Pred parlament, kamor se je sklenilo iti, ni bilo mogoče. Univerzo je obkolilo okoli 30 policajev ter zabranilo vsem dijakom pot do parlamenta.

Cela demonstracija je bila samo plod velike ogorčenosti nad ovirami, katere so se delale slovanskim dijakom od vseh strani proti opravičeni zahtevi, da javno protestirajo proti lažkim izjavam in naklepom in da izjavijo potrebno in pravično zahtevo glede ustanovitve slovenske univerze v Ljubljani.

Celjske in štajarske novice.

(Poziv!) Da se pokažemo spodnještajarski Slovenci popolnoma solidarne z našimi kranjskimi rojaki, da dokažemo, da smo vsi istih misli, kadar se gre za naša prava, pozivljamo vse slovenske občine in društva po Spodnjem Štajarskem, naj pošljejo takoj poslancem na Dunaj zahteve za vseučilišče v Ljubljani, da jih predlože državni zbornici. S tem bomo pokazali svoja stremeljenja k našemu kulturnemu središču, beli Ljubljani, ki bode, ako dobi univerzo, še čvrstejša vez, ki bode spajala in družila vse Slovence.

(„Celjski Sokol“) ustanovi v zimski dobi vrsto starejših bratov telovadcev. Vadi se bodo vaje primerne starejšim bratom, metodično, tako, da imajo priložnost telovaditi tudi tisti člani, ki vsled starosti ali kateregakoli vzroka ne morejo vstopiti v vrsto mlajših bratov. Opozorjamo in vabimo pa zlasti tiste brate, ki pri svojem poklicu veliko sedé, da se poslužijo te prilike. Telovadske ure bodo vsak torek in petek zvečer od 6.—7. ure, in sicer se prične telovaditi v torek, dne 19. t. m. pod vodstvom br. Smertnika. Drugi „Sokoli“ bodo imeli vsled te izpreme svoje telovadne ure samo dvakrat na teden in sicer v sredo in soboto zvečer od 8. do 10. ure.

Odbor „Celjskega Sokola.“

(„Celjsko pevsko društvo“) priredi v nedeljo, dne 1. decembra t. l. dve dramatični predstavi, in sicer igro „Gospod nadzornik“, gluma s petjem v ednem dejanju, ter spevoigro „Ob Vrbskem jezeru“. „Gospod nadzornik“ nad vse komična igra, se predstavlja v prvič na našem odru. Obe sta zelo privlačni in se je nadejati obilnega obiska.

(Slovenščina na mestnem magistratu.) Te dni se je pripetil slučaj, da je celjski občinski svet zavrnil ulogo za domovinstvo, katero je podal nek tukajšnji odvetnik na občinski svet v slovenščini, češ, da sprejema samo nemške uloge. — K temu omenjamo, da smo Slovenci v Celju na podstavi borbe v posebnem slučaju že leta 1892 dosegli od ministrstva, da nam mora mestni urad uradovati tudi slovenski. Mestni zastop je tedaj vložil pritožbo na državno sodišče; ali tudi to na temelju zakonov ni moglo določiti drugače kakor ministrstvo. Zdaj pa je začel torej občinski svet vnovič kršiti zakon, in z njegovim postopanjem se je strinjal tudi deželni odbor štajarski. Obe korporaciji sta zopet dokazali svojo zagrizenost in sovraštvo napram Slovincem, in vendar so prebivalci celjski izvečine slovenske krvi, vrhutega je vsa okolica slovenska, ki je pa tudi vsled autonomne uprave tesno zvezana s Celjem. Naše poslance opozorjamo na ta slučaj; skrajni čas je, da se v tem oziru nekaj stori, da ne bode celjski zastop pometal s Slovenci, kakor bi se mu izljubilo.

(Izžrebanje porotnikov.) Za četrto porotno zasedanje leta 1901 so bili pri c. kr. okrožnem sodišču v Celju izžrebani naslednji porotniki: Franc Posek, posestnik, Pogled, Jos. Makež, trgovec, Celje, Jos. Praznik, posestnik, Kokarje, Karol Zah, posestnik, Babno, Jos. Kos, posestnik, Oplotnica, Franc Žuza, trgovec, Mozirje, Henrik Scheuermann, klepar, Celje, K. Kristan, rudniški uradnik, Sv. Pongrac, K. Hochkraut, posestnik, Lahomno, Fr. Guček, posestnik, Lažiše, Fr. Okorn, posestnik, Škofja vas, Ant. Družovič, posestnik, Černe, Martin Korže, posestnik, Ponikva, Iv. Hren, gostilničar, Gornjigrad, Fr. Werbnig, trgovec, Konjice, Ant. Dimetz, zidarski mojster, Celje, Iv.

Robnik, posestnik, Luče, Fr. Barlec, trgovec, Brežice, dr. J. Rakež, zdravnik, Šmarje, Al. Schweiger, posestnik, Reichenburg, A. Volavšek, gostilničar, Trbovlje, Mart. Pirtošek, gostilničar, Rečica, Jos. Lapornik, posestnik, Lože, Pet. Flek, mizar, Sevnica, Lovro Krulj, pek, Sevnica, Fr. Schmid, posestnik, Lažiše, Lovro Plaskan, posestnik, Braslovče, Iv. Zurman, župan, Sv. Trojica, Ivan Stergar, posestnik, Zakot, Ivan Opalk, trgovec, Šmarje, Osk. Reitter, trgovec, Slov. Gradec, Hugo Adamus, posestnik, Brežice, dr. H. Wiestaler, c. kr. notar, Brežice, Fr. Skaza, gostilničar, Velenje, Iv. Zagoda, gostilničar, Olimje, H. Pototschnik, usnar, Slov. Gradec. Njihovi namestniki: Josip Hočevar, krojaški mojster, Moric Rauch, trgovec, K. Treo, agent, Fr. Mossmann, trgovec, Fr. Mahr, A. Eichberger, vsi v Celju. Fr. Lužar, posestnik v Arclinu, Ad. Geiss, trgovec, Žalec, Ivan Radaj, gostilničar na Bregu pri Celju.

(Naš križevi pot in naša nečast.) „Edinost“ piše: Težak I. R. iz Zreč na Sp. Štajarskem (pri Konjicah) je uležil slovensko prošnjo na županstvo občine, datirano z dne 13. maja, da mu isto dopošlje domovnico, katero potrebuje za prošnjo za podeljenje domovinske pravice. Županstvo v Zrečah pa je čakalo do oktobra, predno je umelo slovensko prošnjo. Slutimo namreč, da to županstvo ne zna slovenski, sicer bi ne bilo doposlalo nemške rešitve na slovensko prošnjo in nemške domovnice. Da pa je občina res slovenska, priča tudi nemška domovnica, s pečatom, na katerem je poleg nemškega tudi slovenski napis, in na katerem ste podpisani dve poštene slovenski, četudi malo na nemški pokvarjeni imeni: V. Ruschnig in L. Tribnik. To je naša nečast in naš križevi pot, da morajo naši ljudje skoro pol leta čakati, predno dobe od svoje slovenske občine nemški odgovor. Vrhutega pa je še občina Zreče „Domovnico“ doposlala tržaškemu magistratu z nemškim pismom, ali takšnim, da ga na magistratu niso razumeli.

(Streljanje zoper točo) se je v letošnjem letu večidel jako izborno obneslo. Letos je peto leto odkar se je pri nas uvedlo streljanje in na mnogih krajih so se prepričali o jako ugodnem uspehu tega postopanja. V okolici Slovenje Bistrice so streljali letos ob 32. viharnih dneh, in niti eden krat ni padala toča. Jako sijajen dokaz o uspešnosti streljanja so imeli dne 20. avgusta, ko se je bližala jako huda nevihta od severo-zapada. Ta dan na dveh postajah niso streljali in toča se je vsula ter uničila tretjino žetve. Pri bližnjih postajah pa, kjer so streljali, so imeli samo močen vihar z dežjem. V okolici Slovenje Bistrice se ni letos pri streljanju zgodila nikakšna nezgoda.

(Osebnost vest.) Deželni odbor štajarski je profesorja na c. kr. Franc Jožef-ovi gimnaziji v Ptuj, g. Martina Cilenšek-a, povišal v sedmi plačilni razred.

(Učiteljske službe.) V političnem okraju celjskem je popolniti sledeča učiteljska mesta: Na dvorazredni ljudski šoli v Letušu, okrajni šolski svet Braslovče, mesto učitelja oz. učiteljice z dohodki po tretjem krajevnem razredu; na petrazrednici v Čadramu in na štirirazrednici pri Sv. Duhu po eno mesto učitelja oziroma učiteljice; na dvorazrednici v Loki pri Žusnu, okrajni šolski svet Žusem, mesto nadučitelja in učitelja oz. učiteljice in na dvorazredni šoli pri St. Martinu pri Gornjemgradu mesto nadučitelja tretjega krajevnega razreda. Ponudbe do dne 10. decembra 1901 na dotične krajne šolske svete. — Na štirirazrednici v Poličanah je z Veliko nočjo 1902 stalno popolniti mesto nadučitelja z dohodki po tretjem kraj. razredu. Ponudbe do dne 15. dec. na krajni šolski svet.

(Osebnost vest.) Vojaški kurat v Gradcu g. dr. L. Senjak, je prestavljen v Zagreb, na njegovo mesto pride g. A. Diviš iz Badena pri Dunaju.

(Razmere v celjski cinkarni.) Čujemo pritožbe, da so razmere na tukajšnji c. kr. cinkarni v Gaberjih pri Celju za delavce vedno slabše. Zadnji čas je prišel zopet nov paznik, ki ima nalogo, strogo gledati na to, da si delavci niti za trenotek ne oddahnejo od naporne dela. Istotako se kazni, da se namreč delavcem od njihove žetve itak borne plače odtrga, radi kakih malih prestopkov vedno bolj množe. — Torej vkljub prosvitljenosti, s katero se bahamo dandanes ob

začetku dvajsetega stoletja, so razmere za delavce vedno neznosnejše; ni torej čudno, da socialno gibanje prodira vedno v širše sloje.

(Nova šola v Gotovljah pri Žalcu) se v nedeljo, dne 17. t. m. slovesno blagoslovi. Zjutraj ob 9. uri je v farni cerkvi pridiga in slovesna sv. maša. Po sveti maši bode procesija iz farne cerkve k šoli, kjer se šola blagoslovi in izroče šolski ključ šolskemu vodstvu in se nova šola slovesno otvori. Drugi dan, dne 18. novembra se začne z rednim poukom. Nova šola je, kakor se je že poročalo, res krasno delo, vredno, da si ga človek pogleda in bode po izjavi kolavdacijske komisije večakov okr. šolskega sveta celjskega za vzor vsem šolskim stavbam. Castitamo vrlim, naprednim Gotovljanom!

(Griže) Dne 17. novembra 1901 popoldne ob 3. uri vrši se redni občni zbor „Kmetijskega bralnega društva“ v Grižah v društvenih prostorih. Spored: 1. Pozdrav. 2. Poučni govori o kmetijstvu sploh. 3. Pobiranje letnine in pristop novih udov. 4. Sprememba društvenih pravil. 5. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Občina Griže) sklenila je pri svoji seji dne 11. novembra t. l. da se takoj odpošlje peticija za slovensko vseučilišče v Ljubljani, dotična prošnja odposlala se je takoj poslancu Berksu v daljno predlogo. Slovenske občine, posnemajte občino Griže!

(Pevsko društvo v Braslovčah) priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. Vinko Brišnik-a svoj IX. občni zbor. Spored: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Vpisovanje novih udov. 4. Volitev odbora. 5. Razni nasveti. Petje moškega in mešanega zbora in prosta zabava. Torej kar se tiče tretje točke v sporedu, zaradi vpisovanja novih udov, naj bi vsakdo, ki ima pevske zmožnosti, smatral za sveto svojo narodno dolžnost, biti član našega društva. Živa zavest te narodne dolžnosti mora vsakemu vzbuditi goreče navdušenje za stvar in pravo veselje do požrtvovalnega truda.

(Šulferajnsko šolo) so odprli v nedeljo v Slov. Gradcu. Imeli so velik haló, pravo pangermansko slavnost, mesto seveda v frankfurtarčah. Slovenski renegatje so igrali veliko ulogo. Poslanec Wolfhardt je omenil, da bode sedaj Šoštanj najprej osrečen s šulferajnsko šolo; za njim pride na vrsto Velenje.

(Deklica zgorela.) V Gaberju pri Pilštanju je vzel nedavno kočar Jože Belinc svoja oba otroka s seboj na pašo, zakuril ogenj, potem pa šel na bližnjo njivo na delo. Štiriletna deklica je prišla preblizu ognja, vnela se ji je obleka, ubogi otrok se je tako opeknel, da je še tisti dan umrl. To je že peti takšen slučaj letos v tem okraju, ko je ogenj provzročil smrt.

(Bralno društvo v Podvincih pri Ptuj) priredi veselico v nedeljo, dne 17. novembra popoldne ob 3. uri v Vojskovi gostilni sledečim sporedom: 1. Gospodarstveni pogovori. 2. Igra s srečolovom itd. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Utopljenka.) Dne 3. t. m. so našli na levem bregu Drave, v občini Pušenci, truplo 16 letne hčere Valentina Šoštarica, posestnika v Krizovljah. Truplo se je bilo ujelo ob vrhovi korenini na obrežju reke. Ponesrečenka je dne 4. oktobra nesla žito v mlin Barbare Cvitkovič v Ormožu, in od tedaj je niso več videli. Ali se je pripetila nezgoda ali zločin, še ni pojasnjeno.

(Detomorilka.) Dne 12. t. m. so našli na levem dravskem bregu v Mariboru v grmovju truplo popolno razvitega deteta. Preiskava je pokazala, da je bilo dete umorjeno. Policija zasleduje morilko.

(Nenađna smrt.) V Studencah pri Mariboru so zadno nedeljo v neki ondotni gostilni gostje klicali kralja, t. j. kvartali. Nek 75letni mož, Steiner, je tudi igral; slučajno dobi dobre karte, jih uredi in zakliče: Sto in „durhmarš“ s pik asom! Na to se nagne na stran in umrje hipoma. Zadel ga je kap. Pokojni si je želel večkrat, in tudi tisti dan, nagle smrti.

(Prvi doktor tehnike.) Na tehnični visoki šoli v Gradcu je napravil skušnje za doktorja tehnike štajarski namestniški inženir, g. Löscher.

Promocija bo koncem tekočega meseca. To bo prvi tehnični doktor v Avstriji.

(Občinske volitve) se vrše dne 19. t. m. v Gradcu in sicer v tretjem volilnem razredu, ki odpošlje pet odbornikov v mestni zastop. Socijalni demokratje imajo mnogo upanja, da se jim posreči prodreti z njihovimi kandidati.

(Slovenski vseučiliščniki v Gradcu) V nedeljo je imel rektor graškega vseučilišča tri ure trajajoč razgovor z odposlanci slovenskih vseučiliščnikov, ki so ga natančneje obvestili o vprašanju glede naše bodoče univerze. Popolnoma so mu tudi dokazali, da kar se slovstva tiče, ni prav nikakega vzroka misliti, da bi ista zadrževala ustanovitev univerze. Rektor je izjavil, da bodo želje slovencev kakor opravičene tudi energično zastopal; Slovenci so izjavili, da zahtevajo vse kakor v smislu sklepa kranjskega deželnega zbora, bogoslovsko, modroslovsko in pravniško fakulteto. Graški visokošolci so poslali tudi poljskemu klubu v državnem zboru, Mladochom in češkim veleposestnikom prošnjo, da bi izvolili podpirati njihove želje. — V ponedeljek pa se je odposlala na poslansko zbornico peticija, katero je podpisalo okoli 170 slovenskih visokošolcev v Gradcu. Peticija se glasi: Visoka poslanska zbornica! Sklicujoči se na motivacijo, katero smo odposlali potomi slavnega rektorata graškega vseučilišča visokemu naučnemu ministrstvu, zahtevamo podpisani slovenski visokošolci, da vlada stori nemudoma vse potrebne korake za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Dne 12. t. m. je prišla v poslansko zbornico deputacija jugoslovanskih dijakov iz Gradca in Dunaja, njej na čelu pravnik, g. V. Kukovec, ter je poslancem dr. Ferjančiču, dr. Ivčeviću in Fr. Povše-tu izročila spomenico, s katero se zahteva ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Načelnik mladočeskega kluba, dr. Pacak, je društvu „Triglav“ v Gradcu odgovoril, da se bodo češki poslanci z vso silo zavzeli za pravično zahtevo južnih Slovanov glede vseučilišča.

(Nemški vseučiliščniki v Gradcu in laško vseučilišče) Nemški vseučiliščniki v Gradcu so izročili senatu graškega vseučilišča spomenico, v kateri pripoznavajo, da imajo Lah pravico do svojega vseučilišča, a se ob enem zavarujejo, da bi se vseučilišče ustanovilo v Trstu, ker „niso voljni to važno trgovsko mesto izročiti Lahom“. Ako bi se ustanovilo laško vseučilišče, tedaj zahteva nemško dijaštvo, da se opusti laška stolica v Inomostu, in da se opuste tudi laške skušnje na vseh avstrijskih vseučiliščih.

Iz govora poslanca Biankini-ja o štajarskih razmerah.

V državnem zboru je dne 4. novembra t. l. govoril v proračunski razpravi poslanec Biankini najprej o razmerah v Dalmaciji v narodnem, političnem in gospodarskem oziru, potem pa se dotaknil tudi spodnještajarskih razmer. Ta del njegovega govora se je glasil:

Brez vsakega pretiravanja morem reči, da so spodnještajarski Slovenci bodisi na narodnem, bodisi na gospodarskem polju od strani spodnještajarskih Nemcev, ki plovejo v popolni radikalni struji, najhujše in z najnevarnejšimi sredstvi teptani.

Oznanja se uničevalni boj zoper Slovence, ker kažejo dovolj značaja in moči svojega materinskega jezika, svojih narodnih čustev ne zatajiti, in se vstavljajo z vsemi močmi pomčenja.

Značilen je v tem oziru rezultat shoda v Radgoni, onega shoda, na katerem je nemška ljudska stranka, ki hoče v radikalizmu in na rodni nestrpnosti prekositi Vsenemce, razglasila svoje, štajarskim Slovencem tako dobrohotne želje.

Te želje so: Slovence v spodnjem delu dežele se mora izgnati iz okrajnih zastopov in okrajnih šolskih svetov! Slovenskim posojilnicam se napove uničevalen boj. Slovenske učitelje in profesorje treba pregnati iz dežele. Kot uradniki smejo na Spod. Štajarskem biti nastavljeni le Nemci! Tudi slovenske učiteljice morajo proč, in se jih ima nadomestiti z Nemkami, katere pa je treba še poprej vzgojiti. Dvojezične šole se morajo zapreti. Napraviti se mora zemljiško

knjigo slovenskega posestva za nemške strankarske namene in ustanoviti posebno komisijo, katere naloga bi bila, paziti, kje bi bilo mogoče slovenskega kmeta raz njegovo posestvo pregnati in ga nadomestiti z Nemcem.

Takšna je torej, gospoda moja, narodna enakopravnost v obeh štajarskih Nemcev, to imajo štajarski Slovenci, ki varujejo samo svojo narodno in gospodarsko eksistenco v okviru njim na temelju državnega prava podeljenih pravic in ki skrbijo za svoj kulturni razvoj, pričakovati od svojih sosedov.

In da bodo skušali Nemci te svoje človekoljubne namene z vsemi sredstvi uresničiti, to dokazuje tudi okolnost, da stoje na čelu nemško narodnega gibanja po Spod. Štajarskem večidel možje, katerih očetje so bili še Slovenci, ozir. ki so bili v svoji mladosti še sami Slovenci. Sploh je tako v vseh slovaških deželah; to so renegatje. In ravno ti skušajo le čisto pomikanje prepričanja zakriti z, žal, nezdravo strastjo.

Omenil sem že, da ima stremljenje teh krogov namen, spodnještajarske Slovence narodno in gospodarski uničiti.

Na čuden način se obnaša vlada napram temu boju z strmenja vredno brezbriznostjo in pospešuje s tem tudi v vprašanjih, kjer bi avstrijski interesi zahtevali naravnost odločnega nastopa, načrte nasprotnikov Slovencev.

Vlada nima poguma krepko nastopiti, kjer to zahtevata pravo in pravica, in se umakne pri svojih redkih poskusih, vendar enkrat tudi pravice Slovencev brani pred sistematičnimi žaljenji, urno nazaj, ako se oglasi v najbolj kričečih glasovih na nemško-narodni strani le preveč znana pesem o namišljenih napadih na narodne pravice Nemcev in na njih posest, a varstvo te je v vseh vladnih organov zapovedano dejanje.

Mi moramo najodločnejše tej vladini politiki ugovarjati in zahtevati, da se preneha s tem sistemom, in da vlada najde že enkrat pogum, zakonu in pravici na Spodnjem Štajarskem tudi tedaj zadostiti, kadar služi ta Slovincem v korist.

Gospoda moja! Mi pa se nimamo samo pritoževati, da se vlada v tem, od Nemcev zoper Slovence bojevanem uničevalnem boju drži čisto na strani, temveč se imamo vrhu tega še pritožiti, da vlada po svojem, Nemce odlikujočem postopanju, zlasti ker sistematično nastavlja slovenščine le redkokadaž zmožne nemške uradnike po Spod. Štajarju in potiska, oziroma na stavlja slovenske uradnike na Kranjsko, ali v nemške dele Štajarske, s tem naravnost pospešuje ponemčenje Spod. Štajarja.

S tem je dosežen dvojen uspeh. Po edni strani se krepki s tem nemški živelj v mestih in trgih, kjer stanujejo prebivalci obeh narodnosti, po drugi strani pa pride s tem element do uprave, oziroma do pravosodstva, ki si je postavil za nalogo zatiranje slovenskega jezika, t. j. jezika več kakor 90 odstotkov spodnještajarskega prebivalstva, in ki to nalogo izvršuje, kakor skušnja kaže, z neko prav posebno doslednostjo.

To se zlasti kaže pri spodnještajarskih sodiščih, in sicer na način, ki opravičuje trditev, da sodniki po Spod. Štajarju z malimi izjemami niso prosti one narodne nestrpnosti, ki jo podeljuje nemško narodna smer.

Spodnještajarski Slovenci ne morejo stopiti v sodno dvorano s pomirljivim čuvstvom popolnega zaupanja, temveč le s posebnim strahom in trepetom. Ker edno je gotovo. Četudi jim ni treba udajati se strahu glede meritorni razsodbe njihove zadeve, ali če so povabljeni le kakor priče in nimajo na izidu pravde nikakršnega interesa, vendar ne bodo zapustili sodne dvorane brez mnogih občutnih žaljenj, ki so jih pretrpeli na svojem narodnem čuvstvu, in ta žaljenja so jim bila prizadeta od državno nastavljenih uradnikov vedoma, da čisto z namenom, v vsakem slučaju pa z vednostjo juistične uprave.

Tu obstoja sistem v zaničevanju in zapostavljanju slovenskega jezika pri sodiščih na Spod. Štajarskem.

V tem oziru nočem danes navajati nikakih podrobnosti, zgodilo se pa boče to od druge strani ob priliki drugega branja proračuna.

Navajam le, da se v približno devetdesetih slučajih od sto, ako so bile vloge predložene sodišču v slovenskem jeziku, sprejme nemški zapisnik, in stranka, naj se tudi upira, mora slednjič ta njej čisto popolnoma nerazumljivi zapisnik podpisati.

Če je tedaj enkrat prva uloga, — temelj nadaljnjemu postopanju — nemški vpisana, potem gre tako v celem aktu naprej; tu ne pomaga nobena prošnja, nobena pritožba.

Zoper to, dobro znano zlorabo pa sodno ministrstvo in višje deželno sodno predsedništvo nista ne le nastopila, temveč nasprotno jo še pospešujeta in prepuščata čisto na prosto voljo vsakemu posameznemu sodnemu uradniku — seveda na škodo Slovencev, ker gorje onemu, ki bi hotel kako nemško stranko v njenem jezikovnem pravu ovirati in se ne ravnati po obstoječih predpisih.

(Konec prih.)

Druge slovenske novice.

(Za vseučilišče v Ljubljani.) Občinski svet ljubljanski se je v nedeljo sešel k izredni seji, na kateri je protestiral zoper ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu in se zavzel odločno zato, da osrednja vlada takoj izvede vse priprave za ustanovitev univerze v Ljubljani. Sklenil je tudi, da se odpošlje deputacija občinskega sveta k ministrstvu, da reši vseučiliško vprašanje. Več slovenskih občin in drugih korporacij je že tudi odposlalo prošnje za slovensko vseučilišče. — Dne 11. t. m. se je vršil v Pragi shod čeških in jugoslovanskih visokošolcev za ustanovitev vseučilišč na Moravskem in v Ljubljani. Zbralo se je okrog 3000 akademikov, in navzočih je bilo tudi več poslancev. Shodu je predsedoval prorektor tehnike Hrašky, ki je zborovalce nagovoril v češkem in slovenskem jeziku. Profesor Fiedler je obljubil podporo češkega državnozbornskega kluba.

(Umrli je) v Ljubljani v starosti 73 let, vpokojeni deželnovladni svetnik g. Ivan Mahkot. Leta 1848 se je živahno udeleževal narodnega in političnega življenja v ljubljanskem mestu ter je tedaj tudi obiskoval slovenska predavanja na pravni fakulteti graškega vseučilišča.

(Novo gimnazijsko poslopje) v Ljubljani, katero prično v kratkem zidati, bo stalo ob Elizabetni cesti. Kjer stoji sedanje licejalno poslopje, pa se bode zgradila tržnica.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) je izročil g. nadžupnik, Fr. Korošec pri Sv. Križu poleg Slatine, volilo umrlega Simona Škorca v znesku 200 kron. Slovenci spominjajte se naše šolske družbe pri slavnostih, oporokah in drugih prilikah!

(V Ameriko) se je odpeljalo v ponedeljek zvečer z ljubljanskega južnega kolodvora 56 oseb.

(Roparski umor.) Pri okrajnem sodišču v Kamniku imajo zaprtega dninarja Karola Krivca iz Jarš, ker ga sumijo, da je svojo svakinjo umoril, jo oropal ter vrgel v vodo; dne 7. okt. so jo našli namreč v potoku mrtvo.

(Ponesrečil se je) dne 8. t. m. v gozdu blizu Okroglega na Gorenjskem 51letni posestnik Janez Rakovec iz Sp. Besnice. Omenjeni dan se je, praznično oblečen in bos — bil je malo slaboumen — napotil z doma, a se ni več vrnil. Našli so ga te dni; padel je raz šest metrov visoko skalo.

(Zločin.) Pred nekaj dnevi so dobili na Grosupljem na Dolenjskem, posestnika J. Zajca v nekem jarku napol mrtvega in krvavečega iz mnogih ran. Prepetjali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl. O napadalcih ni sledu.

(Nesreča) V bližini Logatca je nek motorni voz, ki je privozil iz Ljubljane, splasil konja, ki je peljal več delavcev na Hrvaško. Posestnik A. Vidic iz Dol. Otlice je padel raz voza in se tako poškodoval, da je skoro na to umrl.

(Pazite na otroke) V Hruševici na Krasu je zgorela neka dveletna deklica. V Topolu nad Ljubljano pa je umrl te dni vsled opeklin nek trileten otrok.

(Slovenska umetnost.) G. Al. Progar, akademski kipar v Celovcu, je izdelal za stranska altarja romarske cerkve na sv. Višarjih dve po-

dobi v visokem reliefu iz finega kararskega marmorja. Podobi sta baje krasno umetniško delo. — Akad. kipar Iv. Zajec izdeluje na Dunaju Prešernov spomenik, ki bo v glavnem kmalu dogotovljen. Nek dunajski list priznava mlademu kiparju veliko spretnost.

(Samomor žandarja.) V soboto se je 28letni Štefan Komel iz Grice, orožnik, ustrelil v Trstu in sicer v vrat. Poklicali so zdravnika, ali ko je ta prišel, je samomorilec že umrl vsled izgube krvi. Vzrok samomoru ni znan.

(Časopisje in vseučilišče v Ljubljani) Tržaški protižidovski list „Avanti“ ne nasprotuje nič ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani in spremlja naše gibanje nekako simpatično. — Dalmatinski „Narodni list“ in zagrebški „Obzor“ pozivata jugoslovanske občine in društva, naj se izjavijo v smislu sklepov jugoslovanskega dijaštva.

(Odbor političnega društva „Edinost“) v Trstu se je sestavil tako le: Predsednik M. Mandić, prvi podpredsednik dr. G. Gregorin, drugi podpredsednik dr. O. Rybář, tajnik dr. F. Černe, blagajnik A. Bogdanović, odborniki M. Cetić, M. Kamušić, A. Černe, A. Godina in E. Slavik.

(Deželnozbornske volitve na Goriškem.) Volitve volilnih mož v goriškem okraju se prično dne 18. t. m. in bodo trajale teden dni. Na Krasu so se volitve že začele dne 14. t. m. — Klerikalno društvo „Sloga“ je postavilo naslednje kandidate: V kmečkih občinah: dr. A. Gregorčič, E. Klavžarja, Iv. Berbuča, Bl. Grčo, dr. J. Abrama, Ant. Černe-ta. V veleposestvu: A. Jakončič, A. Klančič, dr. Jos. viteza Tonkli. V trgih pa tudi viteza Tonklija.

(Nemška cesarica v Opatiji.) Iz Berolina je prišlo v Opatijo naročilo, naj pripravijo prostore za nemško cesarico, ki bo prišla v Opatijo koncem januarja in bo ostala v Opatiji dva meseca. Okolo Velike noči pride ponjo v Opatijo nemški cesar.

Dopisi.

Ponikva ob juž. žel. Na tukajšni pošti vrše se v zadnjih dveh letih pogosto osebne premembe, s katerimi ni in ne more biti občinstvo vsikdar zadovoljno. Že dejstvo, da na novo došla upraviteljica ne pozna ljudi, da leže vsled tega njim namenjena pisma itd. po več dni na pošti, vzbuja opravičeno nevoljo.

Drugi nedostatek je ta, da je znanje topografije slovenskih dežel pri teh poštah upraviteljicah silno pomanjkljivo in včasih tako nezadostno, da se morajo k priprostim kmetom zatekati za pouk.

Tretji in glavni nedostatek večine dosedaj na Ponikvo poslanih upraviteljic je neznanje slovenščine, ki je na Ponikvi izključno občevalni jezik izvzemši dvojico — trojico srak, ki se šemijo z nemščino. C. kr. pošto ravnateljstvo postopa menda nalašč tako izzivajoče, kajti vsaka upraviteljica, ki pride k nam, zna manj slovenski nego je razumela njena prednica. In zdaj nam pošlje c. kr. pošto ravnateljstvo za upraviteljico neko Kaufmann, trdo Nemko, kateri je po lastni izjavi slovenščina deveta dežela. Kako bo ta ženska, ki utegne sicer biti izvrstna uradnica, občevala s strankami, zlasti s kmeti? Zakaj ne odda c. kr. pošto ravnateljstvo pošte, če ne Slovenci, pa vsaj slovenščine zmožni uradnici?

To je že očiten škandal, da se ne ozira na slovenske zahteve in potrebe niti urad, ki bi moral vendar biti pravičen in nepristranski.

Nismo še govorili zadnje besede.

Narodno-gospodarske novice.

I. Kako globoko v zemljo naj se vseje seme?

O tem vprašanju in skušnjah pečal se je že marsikateri kmetovalec. Kajti prav od prave globokosti, v katero je bilo spravljeno seme v zemljo, odvisna je bila njega rast in rodovitnost. V pravi legi semena v zemlji so namreč pogoji, ki mu dajejo življ, to so namreč vlaga, toplota, primeren zrak in tudi nekaj svetlobe od solca. Edno ali drugo naj primanjkuje, pozna se to brž na rasti mlademu semenu.

Vobče se trdi, da čim drobnejše je zrnce, tem plitveje se mora vsejati. Spet pa se ugovarja, da se preveč plitvo vsejano seme rado posuši in korenine spuša, medtem ko globokeje vsejano seme lažje obdrži svojo kal.

Nekdo je preskuševal semena glede globokosti nasetve ter prišel do zaključka, da je poglalo seme od jedne merice:

palcev	globoko	vsejanih	po	dneh	zrn
na 6				23	81
5				22	171
4				21	720
3				20	1427
2				18	1595
1 1/2				15	1610
1				12	1461
1/2			pa	11	526

Iz tega se razvidi velika razlika, ki izvira vsed globokosti nasejanja. Pameten kmet bo gotovo skrbel, da zadane, kolikor mu dopušča čas in okolščina, bolj srednjo mero globočine, namreč od 1 1/2 do 2 palca. Ker pa se to navadno ne da, zlasti v hribih ne, spozna sam po kakovosti zemlje, je li treba preorano zemljo prej prevlačiti nego se naseja, ali ne. Bolj mastna in težka je zemlja, tem bolj je potrebno, jo pred nasejanjem prebrnati, da more potem seme vsako in ednakomerno rasti.

II. Obutev, kako napraviti, da se ne premoči.

Razpustimo nekaj parafina v bencinu in s to tekočino oribajmo obutev najlažje s ščetjo (pinzelom). Posebno v medšive na robih pod platov naj se tekočina obilno namaže. Bencin se kmalu posuši, ker je jako raztopljiv, usnje in podplati pa ostanejo napolnjeni z parafinom, ki brani mokroti, da ne ubaja skozi. Oboje to se dobi v večjih prodajalnicah. Pohorski.

Politični pregled.

(Državni zbor) je imel v torek sejo, v kateri so jugoslovanski poslanci predložili nujni predlog za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, sestavljenega iz juridične, filozofične in bogoslovne fakultete. V utemeljevanju nujnosti je poudarjeno, da so Slovenci že pred 50 leti zahtevali slovensko vseučilišče. Poslanec Hajek je predložil interpelacijo radi tega, ker je Rusija naložila carino na poljske knjige in tiskovine, ki so tiskane izven Rusije in ki so bile prej carine proste. Potem je bil v razpravi nujni predlog maloruskih poslancev vsed nasilistev in krivic, prizadetih njim tekem zadnjih deželno zbornih volitev. Došlo je na ministrstvo 46 pritožb; Körber je obljubil, da se bo zadeva strogo preiskala. V četrtek je bila zopet seja.

(K položaju.) Nemci so sklenili, da glasujejo za dispozicijski zaklad, čeprav so se sprva protivili zoper ta del proračuna. A stavili so pogoji, da jim mora Körber izjaviti, da ne bo dovoljeval narodnostnih koncesij. Mladočehi so sklenili glasovati zoper davek na vožne karte. Pogajanja o avtonomnem carinskem tarifu med Körberjem in ogrskim ministrskim predsednikom so končana. Govori se, da je uspeh pogajanj ta, da se lahko prične zdaj z drugim branjem avtonomnega carinskega tarifa v ogrski zbornici.

(Nemške stranke.) Zdaj ko je vlada ustregla želji Čehov z ustanovitvijo češke tehnike v Brnu, so levičarski kolovodje, posebno Vsenemci, takoj čutili potrebo, da se nekaj tako slavljena nemška „Gemeinbürgschaft“, ki pa je obstojala zadnji čas le še po imenu, mora postaviti na prvotno moč. Vsenemci že vabijo na posvet poslance nemške ljudske stranke, liberalne in liberalne veleposestniške stranke, da se dogovore o postopanju zoper Čehe in druge Slované. Zlasti menijo nastopiti zoper češko tehniko v Brnu. Te dni so že imeli prvo sejo, katere pa se nemško ustavoverno veleposestvo ni udeležilo.

(Državni proračun.) Vsa razprava o državnem proračunu v odseku je počasi napreduje. V torek je prišel še je v nadrobno razpravo, dasi je vlada pričakovala, da se glavna razprava v odseku niti ne bo vršila. V torek je češki poslanec Fört obširno govoril o državnem proračunu. Dajal je o njem, da je ravno tako meglan kakor ustava. Izkazuje se, da blagajnični pre-

ostanki znašajo zopet 300 do 400 milijonov kron, vendar se lahko trdi, da ima proračun že danes primanjkljaj. Deset let je desnica vladala s prebitki, a zadnji čas hitreje rasto državni izdatki nego dohodki. Dočim se za leto 1902 državni dohodki zvišajo za 25 milijonov, so izdatki višji za 59 milijonov kron. Predloženi proračun torej ne izraža istine; a Nemci molče, ker so zadovoljni s svojimi pridobitvami. Mažari pa si manejo roke, ker imajo prvo besedo na političnem in gospodarskem polju v državi.

(Vseučilišče za Maloruske.) Klub Malorusov je sklenil, vložiti v državni zbornici nujni predlog za ustanovitev maloruske univerze v Lvovu. Z ozirom na to, da se pod Körberjem nasilni sistem zoper Maloruske ni prav nič izpremenil, je sklenil klub Malorusov glasovati zoper proračun.

(Razpor med Turčijo in Francijo) je po polnoma poravnani. Turška vlada je zadovoljila francoske zahteve v vseh točkah, za to so francoske ladje zapustile pristanišče Mitilene. Sultan je torej zakonito priznal vse francoske zavode, in se je diplomatska zveza med Francijo in Turčijo zopet obnovila.

(Nemčija.) V kratkem se snide nemški državni zbor, in takoj v prvih dneh mu predloži vlada načrt znanega carinskega tarifa. Večina državnega zbora obstoja sicer iz agrarcev, in tudi oni krogi, ki niso posebno prijazni visoki carini, se ogrevajo za visoko varstveno carino. Toda vkljub temu bo vlada težko prodrila s svojim zakonom, ker se bodo liberalci in socialni demokratje združili, da preprečijo njegov sprejem, ter nameravajo zato vprizoriti obstrukcijo.

(V Turčiji) je umrl veliki vezir (ministrski predsednik) Halil Rihaf Paša. Bil je rojen Mace-donec in bil veliki vezir od leta 1896, vendar ni imel dosti vpliva. Novi turški veliki vezir je Abdur-Rahman-Paša; pravijo, da je pošten in pravičen.

(Sibirska železnica.) Gradba velike sirske železnice je bila te dni po večini dogotovljena. Ta veseli dogodek je naznanil ruski finančni minister Witte carju Nikolaju. Zgradba se je pričela dne 19. maja 1898 v Vladivostoku, in sedaj so dovršena glavna dela tudi že v Mandžuriji, čeravno so zadnji nemiri v Kiji zelo ovirali znamenito delo. S to železniško zvezo je dan prvi pogoj za svetovno železniško zvezo, ki bo vezala vso zemsko celino.

(Vojna v južni Afriki.) Angleški ministrski predsednik, lord Salisbury, je imel te dni govor, v katerem je zlasti omenjal južnoafriško vojno. Izjavil je, da je neodvisnost Barov nezdržljiva z varnostjo Angležev, zato je treba preprečiti nevarnost, da se v onih krajih še ponovi vojna. Salisbury je zagotavljal, da se vojna nadaljuje vstrajno in uspešno, ter da je končni uspeh, končna zmaga Angliji zagovljena. — Vojno ministrstvo angleško poroča, da je bilo doslej ubitih 578 častnikov in 6105 mož; za boleznimi je umrlo 261 častnikov in 10.425 mož. Ponesrečilo se je 16 častnikov in 459 mož. Invalidnih se je vrnilo v Anglijo 2605 častnikov in 57.136 mož. Listi pišejo, da je Krüger pripravljen skleniti mir, ako se vsem ustašem v Kaplandiji zagotovi pomiloščenje, ako se Burum vsa na njih imetju storjena škoda povrne, in ako se burskima republikama zagotovi samouprava, ter prevzameta Francija in Rusija zanjo jamstvo.

Književnost.

(Knjižica „Nedolžnim srcem“), pesmi s slikami, zbral prof. Anton Kržič, je sedaj izšla in se bo te dni doposlala raznim gospodom po Slovenskem. Cena kartoniranemu zvezku je 1 K 20 vin. Dobiva se tudi v prodajalnici „Katoličkovnega društva“. Tu so v mični raznovrstnosti zbrane najlepše pesmice, kar sta jih „Vrtec“ in „Angelček“ prinesla zadnja leta. Nekako mladinska „krestomatija“ je ta knjižica, katere se po nežnosti svojih proizvajalcev in po ličnosti vse izdaje izredno priporoča kot darilo otrokom. Slikam so pridejane lepe podobe, nabožnega, šaljivega, zabavnega značaja, nekatere tudi v barvanem tisku. Znano je, kako skrbno in večje urejuje g. Kržič oba mladinska lista. Kar podaja v njih, je res mladini primerno. Ako tu rečemo

le, da je izmed dobre tvarine gospod profesor izbral najboljšo, jo moramo pač vsem mladino-ljubom najtopleje priporočati. Mladina jo bo z največjim veseljem čitala.

(Anton Foersterjeve „Cecilije“) je pošel se-daj tudi drugi del in se torej ne more več na-ročevati. Družba sv. Mohorja bo priskrbeli pa ponatisek tudi tega dela, in sicer s popravljenim besedilom itd., da se bo ponatisek drugega dela ujemal s ponatiskom prvega. — „Ponatis Cecilije I. del“ pa je zdaj dobili v družbeni tiskarni. Najboljše je, da se pri naročilih pošlje denar takoj z naročilom. Kdor si je to knjigo naročil, a denarja še ni poslal, naj to stori sedaj, in se mu potem takoj dopošlje. „Cecilije I. del“ velja: za tude broširan iztis 1 krono, v prt vezan 1 krono 80 vin., v polusnje 2 kroni. Za neude in po knji-garnah broširan iztis 1 krono 40 vin., v prt vezan 2 kroni 20 vin., v polusnje 2 kroni 40 vi-narjev. Poštne je za posamezne pošiljave pla-čati 30 vinarjev.

Razne stvari.

(Štiristoletnica hrvatskega slovstva.) Od dne 12. do 15. t. m. so praznovali Hrvatje ve-liko kulturno slavnost, namreč štiristoletnico narodnega slovstva. S letošnjim letom poteče namreč štiristo let, ko je hrvatski pesnik Marko Marulić, rojen v Splitu leta 1450, napisal pesem „Judita“, v kateri je v šestih spevih pesniško obdelal biblijsko povest o junaški Juditi. Marko Marulić je torej začetnik umetnega hrvatskega slovstva, ki se je sedaj že tako lepo razvilo in napredovalo. V proslavo tega se je vršila torej omenjene tri dni v kraljevem Zagrebu velika slavnost; v gledališču so bile slavnostne pred-stave, katerih dohodki se porabijo za spomenik, ki se ima postaviti očetu hrvatske literature v Zagrebu. Hkratu pa se je vzdala tudi spominska plošča v hišo, kjer je umrl največji hrvatski pisatelj Avgust Šenoa. Ta pomenljiva slavnost pa se je praznovala tudi po vseh hrvatskih mestih.

(Koliko se izvozi vina iz Italije v Avstro-Ogrsko.) Po izkazu uradne statistike se je leta 1898 iz Italije izpeljalo vina skupno 246 mili-jonov hektolitrov, a leta 1899 238 milijonov. Od izpeljanega vina je to leto prišlo v Avstro-Ogrsko 123 milijonov hektolitrov, v osrednjo in južno Ameriko 0312, v Švico 0311 in v Nem-čijo 0240 milijonov hektolitrov. Se več je doha-jalo v našo monarhijo italijanskega vina prime-roma lanskega leta. Kajti leta 1899 se je vpeljalo do konca meseca septembra 844337, a lani 956585 hektolitrov. Skupno se je lani do no-vembra v Avstro-Ogrsko pripeljalo vina v sodih 977377 hektolitrov, torej komaj 21.000 hekto-litrov več kot samo iz Italije. Teh podatkov so lahko veseli žejni pivci, a žalostni posestniki domačih vinogradov, kateri morajo poleg visokih davkov drago plačevati delavce. Zdaj smo imeli zopet trgatega, in s skrbjo gledajo naši vinograd-niki v bodočnost, če jim bo zopet toliko škode naredila tuja konkurenca. Zadnji čas je, da se s pravično trgovsko pogodbo varuje domači pridelek.

(200.000 K zlata na dnu morja.) Pri Ber-ningtonu v Vermontu v Angliji so te dni dvig-nili iz morja zaklad ki znaša v vrednosti okoli 200.000 K v zlatu. Leta 1777 — že pred več-ko sto leti — je poslala Anglija iz Zuebeka v Severno Ameriko večji znesek denarja za plače-vanje svojih vojakov, borečih se v kolonijah zoper tamonjske naseljence. Ladja pa se je med potom potopila.

(Gasilnemu društvu pri Sv. Jurju na Ščavnici) so nadalje v podporo darovali: G. dr. F. Ilešič 2 K, g. dr. F. Rosina 14 K, sl. štajarska zavarovalnica v Gradcu 25 K. Potem so darovali za novo društveno zastavo: G. E. Vogrinec 6 K, g. Oto Ploj kot častni član 10 K, g. dr. Leo Kreft 5 K, d. J. Gorički 6 K, č. g. J. Janžekovič 2 K, g. J. Čirič 2 K, g. J. Pelc 2 K, g. F. Hausman 1 K, g. A. Jurkovič 1 K.

Vsem gg. podpornikom izreka tukaj skupno za te velikodušne darove najsrčnejšo zahvalo odbor.

Nadalje je naše društvo dobilo darovano od dežel-nega ognjegasnega zaklada 60 metrov cevi za brizgalno in nekaj drugega orodja, za katero smo že meseca de-cembra lanskega leta prošnjo vložili; ker smo takoj uvideli, da s tako zanemarjenim orodjem, kakršnega smo prejeli od prejšnjega društvenega vodstva ne mo-remo svojemu bližnjemu v nesreči uspešno pomagati.

Sedaj imamo torej vse ognjegasne priprave v najboljšem redu; manjka pa še nam snažnega poslopja za shrambo orodja, kar pa tudi upamo, da ga v kratkem času uredimo.

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s povzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „1798“ Gradec, poste restante.

Razglas.

Pri okrajnem zastopu šmarškem je oddati službo okrajnega živinozdravnika z letno plačo 1200 kron.

Ponudniki morajo svojo sposobnost dokazati z verodostojnimi spričevali in morajo biti popol-noma vešč slovenskega oziroma sploh kakega slovanskega in nemškega jezika.

Ponudbe do 15. decembra t. l. podpisane pri okrajnem zastopu. (397) 2—2

Vstop dne 1. januarja 1902.
Okrajni odbor Šmarje, dne 6. listopada 1901.

Dr. Josip Georg, načelnik.

Razglas.

Podpisani odbor razpisuje s tem službo okrožnega zdravnika zdravstvenega okrožja Ljubno v Savinski dolini z letno plačo 1600 K in 240 K nagrade od okrajne bolniške blagajnice.

Slovenščine ali katerega slovanskih jezikov zmožni prosilci naj svoje običajno dokumentovane prošnje tu sem vložijo do 5. decembra t. l.

Odbor zdravstvenega okrožja Ljubno
dne 5. novembra 1901.

(396) 2—2

Načelnik: F. Kolenc.

Proda se

pod ugodnimi pogoji okolo 60 alov obsegaajoče, ob glavni cesti med Središčem in Lju-merom ležeče posestvo s hišo in gospodarskimi po-slopji vred. V tej hiši je že več let dobro obiskovana gostilna z vsemi pravici za točenje vina, žganja in prodaja tobaka in celo ura na okrog brez konkurence. Vse natančneje se izve ustmeno ali pismeno pri Štefan Galič-u, gostilničarju pri Sv. Bolfenku blizu Središča (Polstrau). (398) 2—1

Na debelo. * Na drobno.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“
Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potreščine v največji izbi.

Opozarja na svojo veliko zalogo travert, vodo vodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih peči in travniških bran!

Neštevilčno zahvalnih pisem vsakomur na razpolago.

POMADA IZ LILIJ.

Brez olja in masti. Podeljuje licu fino in mlado polt in koži beli lesk; njeno uporabo izginjajo solnčne pege in zakažni črvi brez sledu. Cena 3 lončkom 5 K; s pošto proti predplačilu 4 K.

ANTIRHEUMIN-MAZILO

proti protinu, trganju v rokah in nogah. Cena 1 steklenici 2 kroni 40 vinarjev, 2 steklenici 4 kroni, 4 steklenice 6 kron 40 vinarjev s poštino, ako se denar naprej pošlje.

življenski balzam „SALVATOR“

Čisti kri ter je brezpogojno najboljša domača sredstvo za vse mogoče notranje in zunanje bolezni, odstranjuje nečiste sokove in s tem daljša človeško življenje. — Zdravi vse mogoče, tudi stare rane, ter še mnoge druge bolezni, kakor je to na vsakem, steklenici pri-loženem navodilu razvidno. Cena ovoj 12 flašic 5 K, 24 flašic 9 K, 48 flašic 16 K, brez poštne, ako se denar pošlje naprej „Salvator“-le-karni v Va-raždin.

P. f. dr. Concilije
INJECTIO
VEGETABILE
št. I, II. in III, ter
CAPSULE VEGETABILE
za tajne bolezni

Naročila naj se pošiljajo na glavno skladišče

FR. RIEDLA

lekarna pri SALVATOR-ju

VARAŽDIN (Hrvatsko).

Najboljša domača sredstva.

Naznanilo in priporočilo!

Vsem p. n. udom „Delavskega podpor-
nega društva“ vljudo naznanjava, da sva
s 1. novembrom t. l. prevzela društveno gostilno
omenjenega društva v Celju, Cerkveni trg št. 4.
Točilo se bode pristno domače vino ter vedno
sveže marcno pivo; izborna mrzla in gorka jedila
vedno na razpolago.

Sprejemajo se tudi naročila za obed in večerjo.

Za obilen obisk se p. n. udom najtoplejše
priporočava z odličnim spoštovanjem

(391) 2-2

Fani in Jernej Šarlah.

Cerkvena pesmarica

za učence slovenskih ljudskih šol, zložil D. Faigelj
I. zvezek, obsegajoča 33 dvoglasnih pesmi za celo cer-
kveno leto, se priporoča učiteljem in učencem in tudi
organistom na deželi. Od slov. strokovnih listov zelo
pohvaljena. Dobiva se v dveh izdajah pri knjigarjih L.
Schwentnerju v Ljubljani in Gašparju Likarju
v Gorici; izdaja za organiste 1 krono 20 vin., za učence
40 vin. Za vsakih 10 iztisov se dobi eden na vrh. Lahko,
(344) 3-3 melodijozno in dostojno!

Rafael Salmič, urar in prodaja zlatnine Celje, „Narodni dom“.

Priporoča svojo veliko zalogo jeklenih, nikelnastih, srebrnih, tula in zlatih
žepnih ur.

Prstane, uhane, zapestnice, priveske, svetinje, križce, medaljone, vsakovrstne
verižice za okoli vratu, lorgnon, kratke in dolge za dame in gospode
v zlatu in srebru.

Žlice, nože, vilice, tabatiere, nastavki za sadje, cvetlice, vizitnice itd.

Velika zaloga optičnih predmetov: očala, naočniki, toplomeri, aneroidi
maksimal-toplomeri, tehtnice za vino, žganje, mošt, mleko itd.

Velika izber stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše.

Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

~~~~~ Dveletna garancija za vsako prodano uro. ~~~~~

Nikelnaste ure od gl. 3.— naprej.

Srebrne ure " " 5.— "

Tula ancré s tremi pokrovi " " 10.— "

Zlate urice za dame " " 13.— "

" ure za gospode " " 20.— "

~~~~~ Pancer-verižice iz pristnega srebra po 6 kr. gram. ~~~~~

231 25-19

Popravila ceno in zanesljivo.

Južno-štajerska hranilnica

v Celju, „Narodni dom“

za katero jamčijo okraji: Sevnica, Gornjigrad, Šoštanj,
Vransko in Šmarje pri Jelšah za popolno varnost
vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje
do neomejene visokosti, obrestuje hranilne vloge
po 4% in pripisuje obresti poluletno h kapitalu,
ter plačuje rentni davek hranilnica sama in ga ne
odteguje vlagateljem, tako, da dobé isti popolnoma
nad 4% obresti letno.

Izposojuje na zemljiško varnost po 5%.

Hranilnica posluje s strankami

vsak torek in petek dopoldne.

Priporoča se ta zavod staršem, varuhom in kuratorjem, da tam vlagajo denarje svojih
varovancev in oskrbovancev in taisto zahtevajo pri varstvenih sodiščih.

Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani.

PROSPEKT.

Zvesta svojim v lanskej okrožnici navedenim načelom, pričenja „Ljubljanska kreditna banka“ po svojem enoletnem obstanku, v katerem je prav dobro uspevala, svojo prvo akcijo v večjem obsegu; namreč ustanovitev „Delniške družbe združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“.

Posrečilo se nam je skleniti s posestnikom obeh imenovanih pivovaren pogodbo, ki nam omogočuje spremeniti obe podjetji, katerih izdelki so na Južnem Stajarskem in — zadnji čas tudi na Kranjskem splošno priljubljeni, v delniško družbo. V to svrho ukrenemo potrebne korake, da dosežemo od vlade dovoljenje za ustanovitev delniške družbe pod imenom:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in Laškem trgu v Ljubljani“,

katero namen bi bil, obe pivovarni od sedanjega posestnika g. Simona Kukeca v Žalcu kupiti in nadalje voditi. Pivovarna v Laškem trgu pa v istem času

od 1. oktobra 1898 do 30. septembra 1899 hl 8.935—

od 1. „ 1899 „ 30. „ 1900 „ 6.590—

„ 1. „ 1900 „ 30. „ 1901 „ 6.396—

torej v obeh pivovarnah v zadnjih treh letih povprečno na leto 18.653 hektolitrov piva.

Skupna mera obeh objektov znaša

6 ha 26 ar 17 m², od katerih pripada na Žalec
1 „ 15 „ 16 „ „ in na Laški trg
5 „ 11 „ 1 „ „

Na tem površju zavzamejo poslopja v Žalcu 33 ar in 14 m², v Laškem trgu pa 47 ar in 50 m².

Glede cennitve obeh objektov obrnili smo se do g. Bohumila Staška, pivovarnika in predsednika velike delniške pivovarne v Nusljah pri Pragi, nadalje do g. Jana Novak-a, družabnika tvrdke Novak & Jahn, tovarno za opravo pivovaren v Pragi Bubna, katera oba uživata najboljši sloves v čeških pivovarniških krogih.

Oba gospoda odzvala sta se radovoljno našemu povabilu ter se mudila meseca junija poleg dveh naših zaupnikov v Žalcu in v Laškem trgu, ogledujeta si natanko obe pivovarni. Iz njunega strokovnega poročila posnemamo sledeče:

Pivovarna v Žalcu je urejena za letno izdelavo 8000 hl piva.

Varnica je napravljena za 40 hl litja in zelo praktično izvedena; potrebno vodo daje vodnjak v pralnici in je kakovost te vode za izdelavo piva izvrstna.

V kvasilnici je dvajset sodov za kvašenje à 20 hl; kleti za zalogo imajo pa prostora za 2800 hl.

Sladarnice so tri manjše podzemeljske in edna večja nadzemeljska.

Po nazoru izvedencev se letna produkcija piva v Žalcu z malimi investicijskimi stroški lahko zviša na 15.000 hl.

V ta namen morala bi se na že rezervovanem prostoru sezidati nova sladarnica in popolniti klet za zalogo po načrtu, ki je že izgotovljen.

Pivovarna v Laškem trgu ima varnico za 70 hl litja, in novo dosti dobro izpeljano kvasilnico s 24 sodi za kvašenje.

Kleti za zalogo imajo prostora za 4500 hl, so v dobrem stanju in opremljene s primernimi ledenicami.

Sladarnica je na levem bregu reke Savinje v hiši, v kateri je tudi pivovarniška restavracija.

Potrebno vodo daje trije studenci, katerih dva sta na lastnem svetu, tretji glavni in najvišje ležeči pa na tujem svetu; vendar je uporaba istega zemljeknjižno zavarovana.

Pri sedanjih uredbi kvasilnice in kleti za zalogo se lahko sklepa na letno najvišjo produkcijo 14.000 hl; vendar bi bilo po nazoru gospodov izvedencev mogoče s primernim zveščanjem kleti in z napravo nove sladarnice v neposredni bližini glavnih objektov zvišati produkcijo do 25.000 hl.

Glede plodnosti obeh pivovaren si dovoljujemo na kratko sledeče navesti:

Cena izdelovanja piva v obeh pivovarnah pride povprečno na K 15.20 za 1 hl (v tej ceni so obseženi že vsi stroški za režijo in amortizacijo) prodajna cena je pa 19.25; tedaj ostane pri vsakem hektolitru K 4.15 dobička, pri čemer se niti ne računa, da je za pivo v steklenicah cena veliko večja.

Kakor spredaj navedeno, znaša letna poprečna produkcija obeh pivovaren 18.653 hl. Ako se vpoštevata 12% tno osušenje, ostaja za prodajo 16.425 hl piva in to množino je računati pri sestavljanju kalkula za plodnost podjetja.

Na podlagi pregledov števil in nameravane delniške kapitala v neobhodno potrebnem znesku 600.000 bi se že pri neizpremenjeni produkciji obrestoval delniški kapital z 11.3%, ter sta naša izvedenca trdno prepričana, da poslovni uspehi obeh pivovaren, s spredaj navedeno izpremembo in spretnim vodstvom postanejo še mnogo ugodnejši.

Gospoda izvedenca cenita obe pivovarni s posestvom vred, nadalje všteti vso opravo, sode za zalogo in prevažanje, vendar brez fundusa instructusa na 500.000. Fundus instructus, pivo, slad in hmelj bilo bi posebej vpoštevati.

Gospod Simon Kukec, posestnik tvrdke S. Kuket, se nam nasproti zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in Laškem trgu z vso opravo, kakor spredaj navedeno, nadalje z vsem fundusom glasom dveh inventarjev, katera imamo v rokah, za skupno vsoto K 550.000 in se izjavlja pripravljenim udeležiti se z eno tretjino delniškega kapitala pri novi delniški družbi.

Z ozirom na to, da se bode moralo prevzeti tudi pivo in zaloga drugega blaga še posebej, zvišal se je delniški kapital na K 600.000, razdeljen v 3000 popolnoma vplačanih se na imejtelja glasečih delnic po K 200, od katerih prevzame 1/3, to je 1000 delnic à K 200 tedaj za K 200.000, g. Kukec kot plačilo, tako, da ostane za subskripcijo samo 2000 delnic à 200 K.

Priglasila za delnice podjetja pod tvrdko:

„Delniška družba združenih pivovaren v Žalcu in v Laškem trgu v Ljubljani“

sprejema

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

od 20. oktobra do všteti 15. novembra t. l.

in veljajo za subskripcijo naslednji pogoji:

1. Vsak subskribent dobi glasom svoje prijave pripadajoče delnice v nominalni vrednosti, to je à K 200.
2. Pri subskripciji se mora vložiti za vsako podpisano delnico K 40 kavicje, katera se obrestuje od dne vplačila do 31. marca 1902 po 4%; ostalih K 160 je plačati po prejemu oblastvenega dovoljenja za ustanovitev te delniške družbe v obrokih, katere bode določila „Ljubljanska kreditna banka“. Ako bi se ostali znesek vplačal po 31. marcu 1902, je zavezan vsak subskribent plačati ob enem 5% tekočih obresti od tega dneva naprej.
3. Delnice so udeležene že pri poslovanju od 31. marca 1902 nadalje.
4. V slučaju, da bi kak subskribent v določenem roku ostalih K 160 z odpadajočimi obrestmi pri blagajni „Ljubljanske kreditne banke“ ne plačal, konča njegova pravica do subskribiranih delnic, ter je „Ljubljanska kreditna banka“ opravljena razglasiti, da je vplačana kavicja zapadla.
5. Po dovršenem vplačilu subskribiranih delnic bodejo se iste izročile gospodom delničarjem s tekočim dividendnim kuponom opremljene in na imejtelja se glaseče delnice.
6. Po preteku za subskripcijo določenega roka in po dovršeni razdelitvi bode „Ljubljanska kreditna banka“ obvestila subskribente, koliko delnic je odpadlo na njihove prijave.
7. Ako bi se nameravala delniška družba iz katerega vzroka koli najdalje do 1. oktobra 1902 ne ustanovila, je „Ljubljanska kreditna banka“ zavezana pri njej vplačane kavicje s 4% obrestmi od dne vplačila p. n. subskribentem vrniti, s čemer se pravica do izročitve delnic in zaveza k prejemu taistih konča.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1901.

Ljubljanska kreditna banka.